

Bányász Judit

Tervezés lépésről lépésre III: a tervdokumentáció összeállítása

 NSZFI
NEMZETI SZAKKÉPZÉSI
ÉS FELNŐTKÉPZÉSI INTÉZET

A követelménymodul megnevezése:
Divat- és stílustervezés

A követelménymodul száma: 0991-06 A tartalomlelem azonosító száma és célcsoportja: SzT-044-50

TERVEZÉS LÉPÉSRŐL LÉPÉSRE: A TERVDOKUMENTÁCIÓ ÖSSZEÁLLÍTÁSA

ESETFELVETÉS–MUNKAHELYZET

Eddigi munkája alapján felkérlik egy kollekció megtervezésében való részvételre. Nem Ön az egyetlen, akit bevonnak a feladat megoldásába. Külön–külön versenyeznek úgy, hogy egymás munkáját, személyét nem ismerik. Sőt, személyesen a megrendelővel sem találkoznak. A munkája, tervdokumentációja „beszél” Ön helyett. Az a cél, hogy Ön nyerje el a megbízást.

Ez a munka alapos előkészítést, felmérést igényel. Fontos a jó ötlet, a tájékozottság a trend irányzatokban, a szakmai ismeret, de önmagában nem elegendő. A tervezési folyamat végén addigi eredményeit esztétikus vizuális módon is meg kell tudnia jeleníteni úgy, hogy az külső szemlélő számára is érthető, értelmezhető legyen. Ezt a célt szolgálja az alaposan átgondolt, kreatívan elkészített tervdokumentáció. A megrendelővel történő egyeztetéshez készíti és ezért nem csak elképzeléseinek grafikai megjelenítését, hanem pontos adatokat, leírásokat, esetleg utasításokat kell bele tennie.

Mit kell tartalmaznia a tervdokumentációnak? Milyen tartalmi és formai követelményeknek kell, hogy megfeleljen?

Erről szól ez a tananyag.

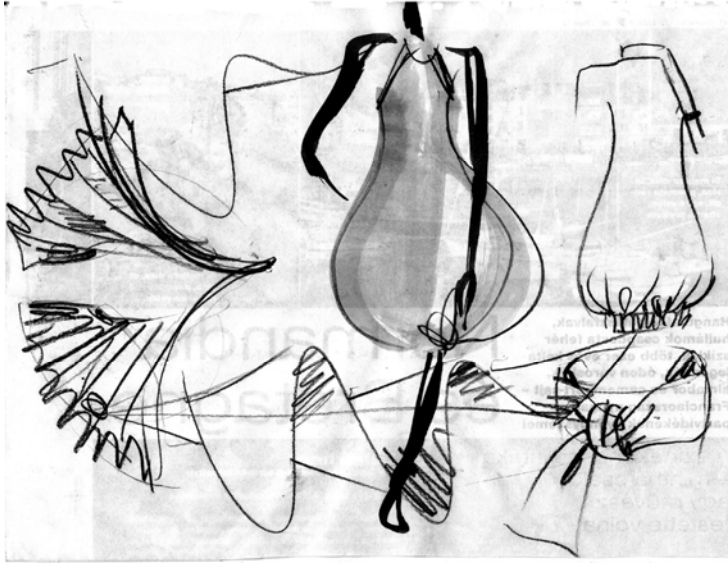
SZAKMAI INFORMÁCIÓ TARTALOM

A TERVDOKUMENTÁCIÓ ÖSSZEÁLLÍTÁSA

1. Hogyan kezdjen hozzá a feladat elvégzéséhez?

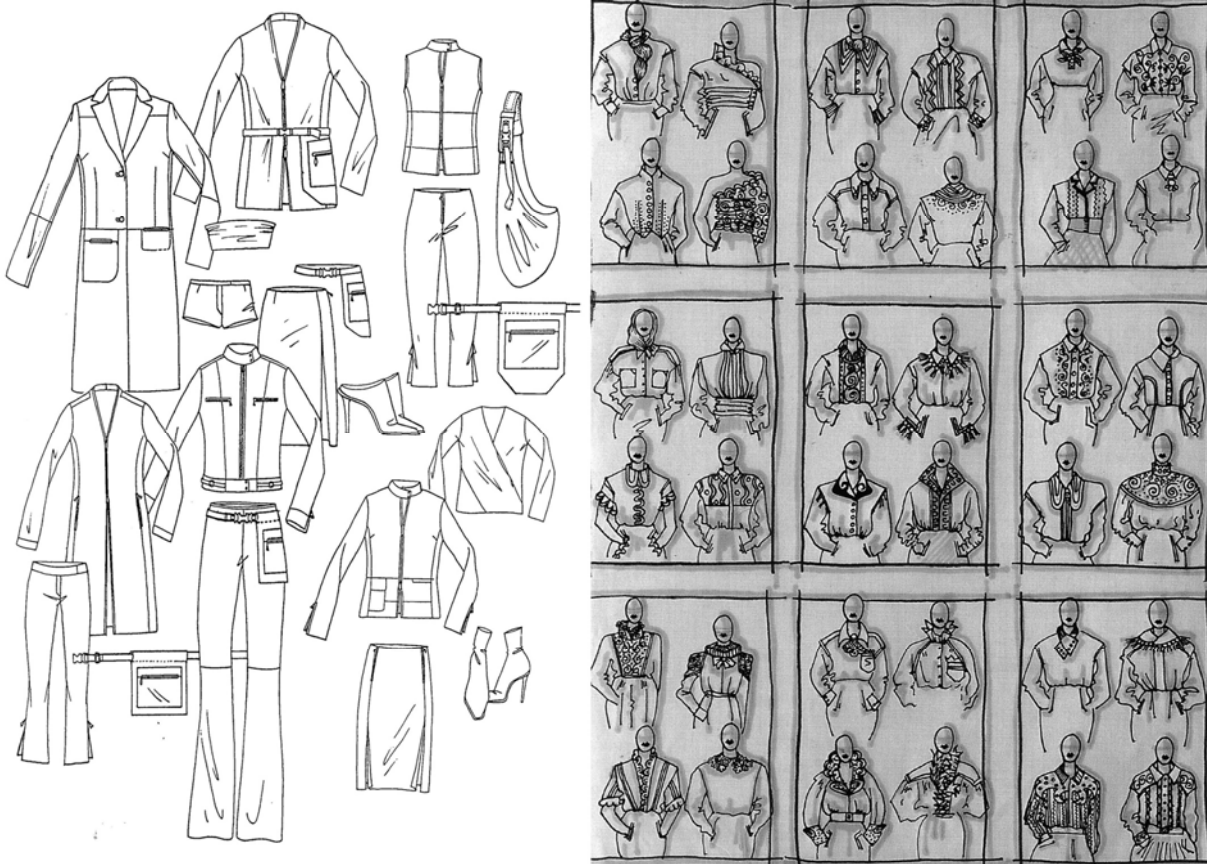
Bármilyen tervezői feladatot, megbízást, felkérést kap, legelőször fel kell mérnie az igényeket, **elvárásokat** és **lehetőségeket**. Pontosan tudnia kell kinek, milyen korosztálynak, milyen alkalomra készüljön a kollekció és milyen alapanyagokból dolgozhat. Jó ha előre tisztázza milyen anyagi lehetőségei vannak, mert az befolyásolja a tervezés lehetőségeit is (alapanyag minősége, kellékek, formai megoldások stb.)

Ezek után kezdhet neki az ötletei rögzítéséhez valamilyen rajzos vázlat (skicc) és esetleg szöveges kiegészítés formájában. Mindenképpen **több alapötletet** vessen fel és azokat bontsa ki, fejlessze tovább. Ezeket a vázlatokat tervezés közben csak önmaga részére készítse azért, hogy megkönnyítse modelljeinek rendszerezését, átláthatóvá tegye a változatok közötti összefüggéseket és segítsenek a végleges darabok kialakításában, kiválasztásában. A megrendelő által már kiválasztott irányvonal alapján a megrendelni kívánt modellszámnál mindenképpen többet tervezzen, hogy legyen miből választani, szelektálni.

1. ábra. Ötletfelvetések¹

¹ Forrás: Bein Klára, Ferenczy Noémi Díjas textilművész vázlatai, 2007

2. ábra. Ugyanazon szabásvonal alkalmazása egy teljes kollekcióban és női felső variációi²

2. Milyen fajtái vannak a tervdokumentációnak?

A tervdokumentációk alapvetően azonos elemekből épülnek fel. **Eltérés a modellek megvalósításának technológiájában** van. Alapvetően három féle irányról beszélhetünk:

- a szalon munka (egy darabos, egyedi, méretre készült öltözet, a „haute couture”) tervdokumentációja
- a kiszériás gyártásra készített öltözet („pret-a-porter”) tervdokumentációja
- a nagyszériás gyártásra készített öltözet („konfekció”) tervdokumentációja

3. Mit tartalmazzon a tervdokumentáció?

- a kollekció **témáját** (miért, milyen csoportnak és korosztálynak, milyen alkalomra tervezte)
- a felhasznált **alapanyagokat** (anyagvágat, az anyagok jellemzői, koloritjai)

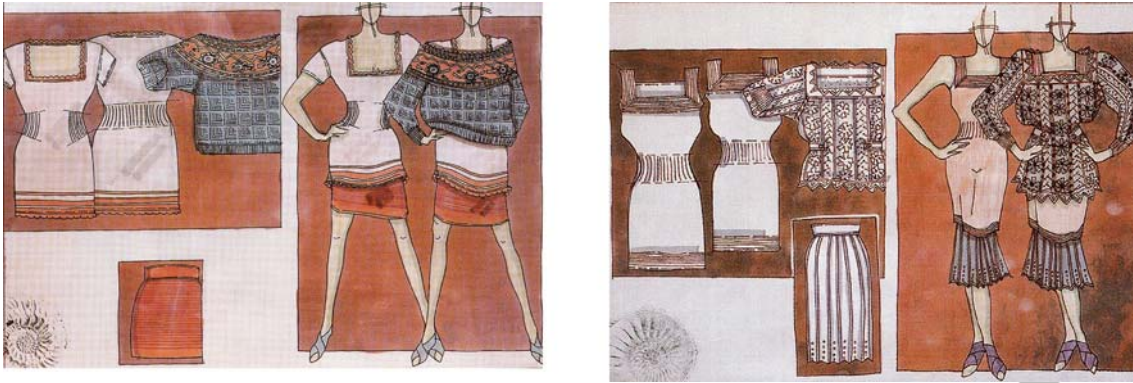
² Forrás: Zeichen für modedesign, The Peppin Kiadó 2001,166. oldal és C.Tatham & J. Seaman: Fashion design drawing course, Barron’s Kiadó, 83. oldal

3. ábra. Anyagtípusok, koloritok, díszítő kellékek³

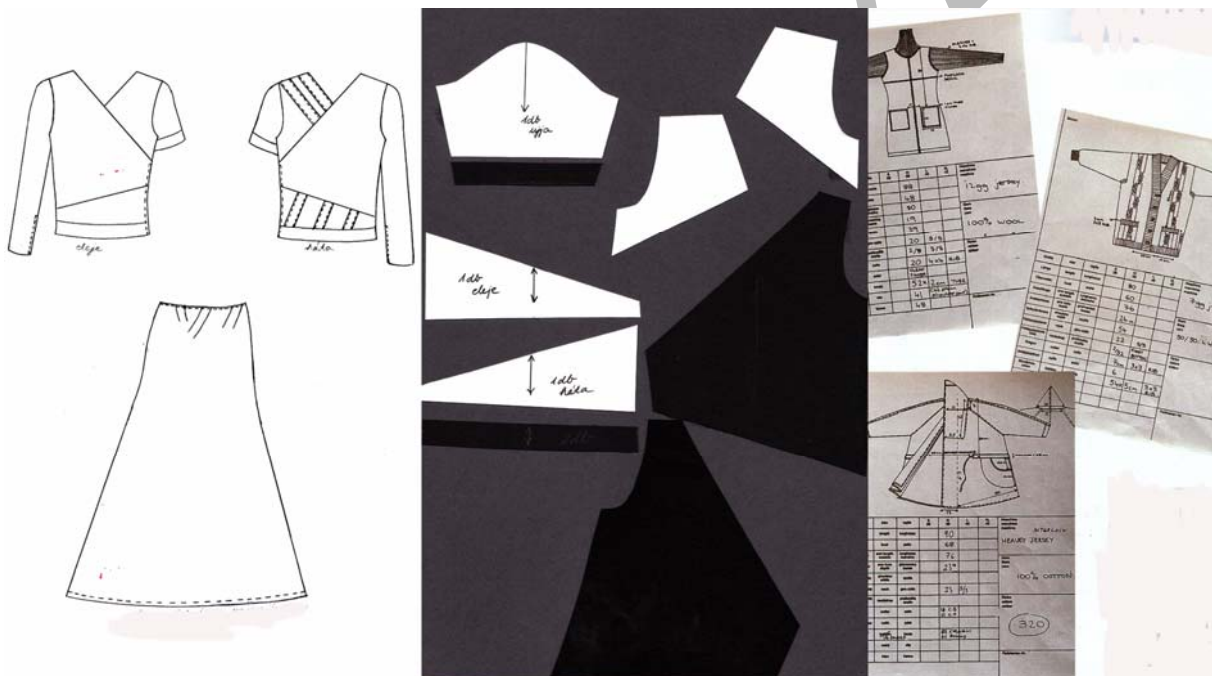
- a **tervsort esztétikus divatgrafika** formájában (A divatgrafika a legmagasabb szintű, művészi ruhaábrázolás. Sok esetben eltúlzott testarányú, deréktól lefelé megnyújtott figurákat használnak). Az igényelnél nagyobb számú formavariációt készítsen, elől és hátul nézetből is bemutatva az alapanyagoknak és színeknek megfelelően, életszerűen. Fontos hogy a rajznak erőteljes hangulati kisugárzása legyen.(a nemre, korosztályra, használatra, időszakra utaló kiegészítők, háttérben megjelenő képek, színek, mintázatok stb.). Ami az előnyük az egyben a hátrányuk is ezeknek a grafikáknak. Hangulatilag nagyon hatásos képet nyújtanak az elképzelt modellekről, de az öltözet többi darabjához, éppen elnyújtott arányrendszerük miatt, nehéz reálisan viszonyítani a bemutatott darabokat.(Ezt a feladatot a modellrajz látja el. A ruhadarabot arányosan megrajzolt, stilizált emberi figurán kell megrajzolni azért,hogy az öltözet egyes darabjai között a valódi arányok egyértelműen leolvashatóak legyenek. Ezt a rajzot a modellező számára kell készíteni, nem kell a tervdokumentációhoz csatolni.)
- A megrendelő által kiválasztott (vagy az Ön által legjobbnak ítélt modellek) **síkba kiterített műhelyrajzát** (olyan gyártmányrajz rajz, ami tartalmazza az arányokat, a szabásvonalat, amelyről pontosan leolvashatóak a részletek, a gallér, a zseb, hajtóka stb. formája, helye, mérete, de nem tartalmaz minden varrástechnológiai jelölést.) Ezen rajz alapján készítik el később a szabásmintát.

³ Forrás: C.Tatham & J. Seaman: Fashion design drawing course, Barron's Kiadó, 106. és 137. oldal

4. ábra. Terv bemutatása figurán és síkban (az inspirációt a csiga struktúrája adta)⁴

- a méretarányosan lekicsinyített szabásmintákat

5. ábra. Műhelyrajz, kicsinyített szabásminta és gyártmányrajz⁵

4. Milyen vizuális eszközt használjon a tervsor elkészítésekor?

⁴ Forrás: C.Tatham & J. Seaman: Fashion design drawing course, Barron's Kiadó, 119. oldal

⁵ Forrás: Diák munka és C.Tatham & J. Seaman: Fashion design drawing course, Barron's Kiadó, 119. oldal

A vizuális eszköz megválasztása mindig **az Ön döntése**. Igyekezzen olyan választani, amellyel legjobban tudja bemutatni elképzeléseit, ötleteit, amelyik eszköz használata nem okoz Önnek gondot, amelyiket már **könnyedén tud alkalmazni**. A másik szempont, hogy a kollektív hangulatát, az anyagok minőségét, jellegzetességüket is megfelelően közvetítse külső szemlélő számára is. (A 030 SzT elem és 031 SzT elem bővebb ismereteket, útmutatást tartalmaz ezzel a témával kapcsolatban).

5. Milyen kapcsolat van a tervdokumentáció tartalma és formai megjelenítése között?

Törekedjen a tervdokumentáció **belső és külső megjelenítésének egységességére**. A külső borítót ugyanolyan igényességgel hozza létre. A külső legalább olyan fontos, mint a „belbecs” a belső tartalom és forma. Az első benyomás az Ön munkájával kapcsolatban akkor éri a megrendelőt, amikor rápillant az Ön által benyújtott anyagra. Ez nagyon fontos pillanat, mert akaratlanul is kialakul benne, szinte tudat alatt, egy vélemény Önről, és nem mindegy, hogy milyen. Az esztétikus kivitelű, átgondolt, a kollektív hangulatát közvetítő, a tartalomra utaló borítólap, mappa, csomagolás stb. pozitív érzéseket támaszt. A tervdokumentáció nemcsak a tervező munkájáról, hanem **magáról a személyről** is fontos és jellemző információkat szolgáltat.

6. ábra. Tervdokumentációk borítója. (a kollektív hangulatára, felhasznált anyagaira, kellékezésére, technikájára utal)

7. ábra. Tervdokumentáció külső borítója (batikolt alapanyag és fakarika kellék), felhasznált anyagok vágatai és divat grafika (egységes hangulat, színállás)

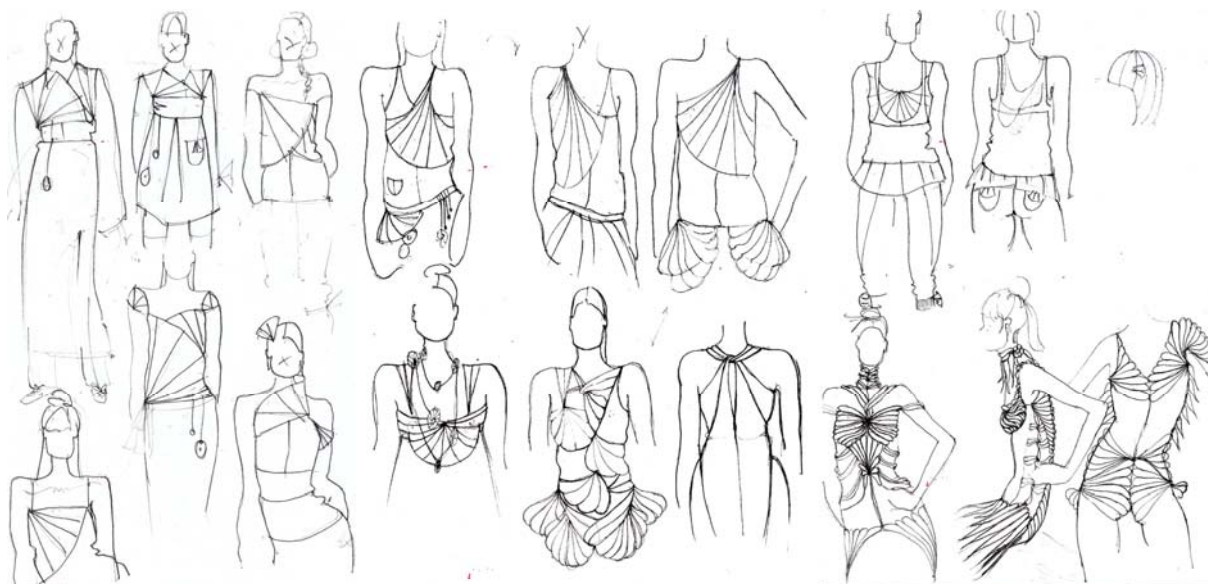
A tervdokumentáció elkészítése valójában egy tervezési folyamat végét jelenti, az addigi munka összegzése, képes és szöveges dokumentáció.

TANULÁSIRÁNYÍTÓ

Többféle megoldás lehetséges. A bemutatott munkák példaként szerepelnek.

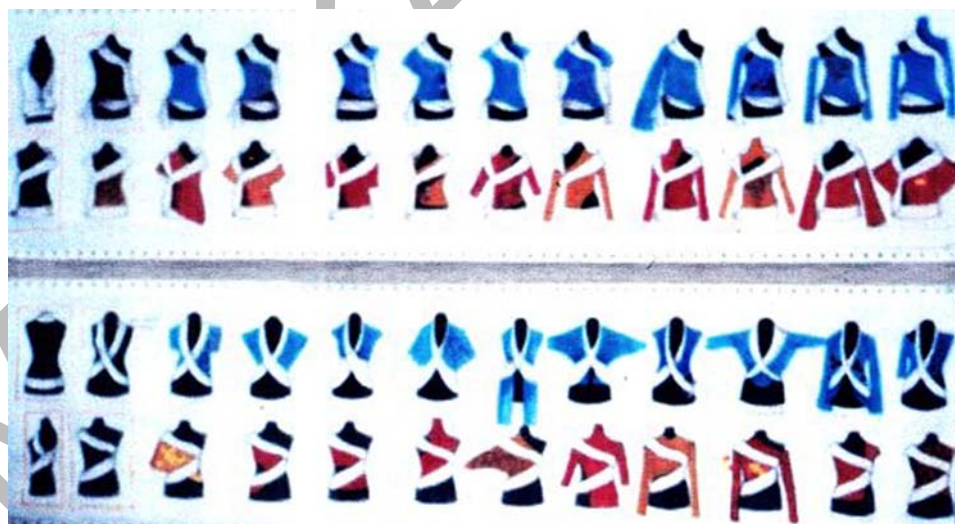
1. A kiválasztott (vagy meghatározott) témáról tájékozódott, információkat gyűjtött. Ezeket kell most **önállóan forrásanyagként felhasználnia**, az összeállított gyűjtésből (ami egyaránt lehet képi vagy szöveges) ötleteket merítenie. A tervdokumentációban utalhat nemcsak szóban, hanem képi megjelenítésben is az inspirációs forrásra.

Az inspirációs elemek felhasználásával készítsen minél több eltérő gondolaton alapuló vázlatot. Ezek lesznek az **alapötletei**, amelyeket majd tovább fog fejleszteni, variálni.

8. ábra. Egy alapötlet különböző anyagminőségek felhasználásával (merev vászon, lágyabb hurkolt kelme, lehelet könnyű organza)

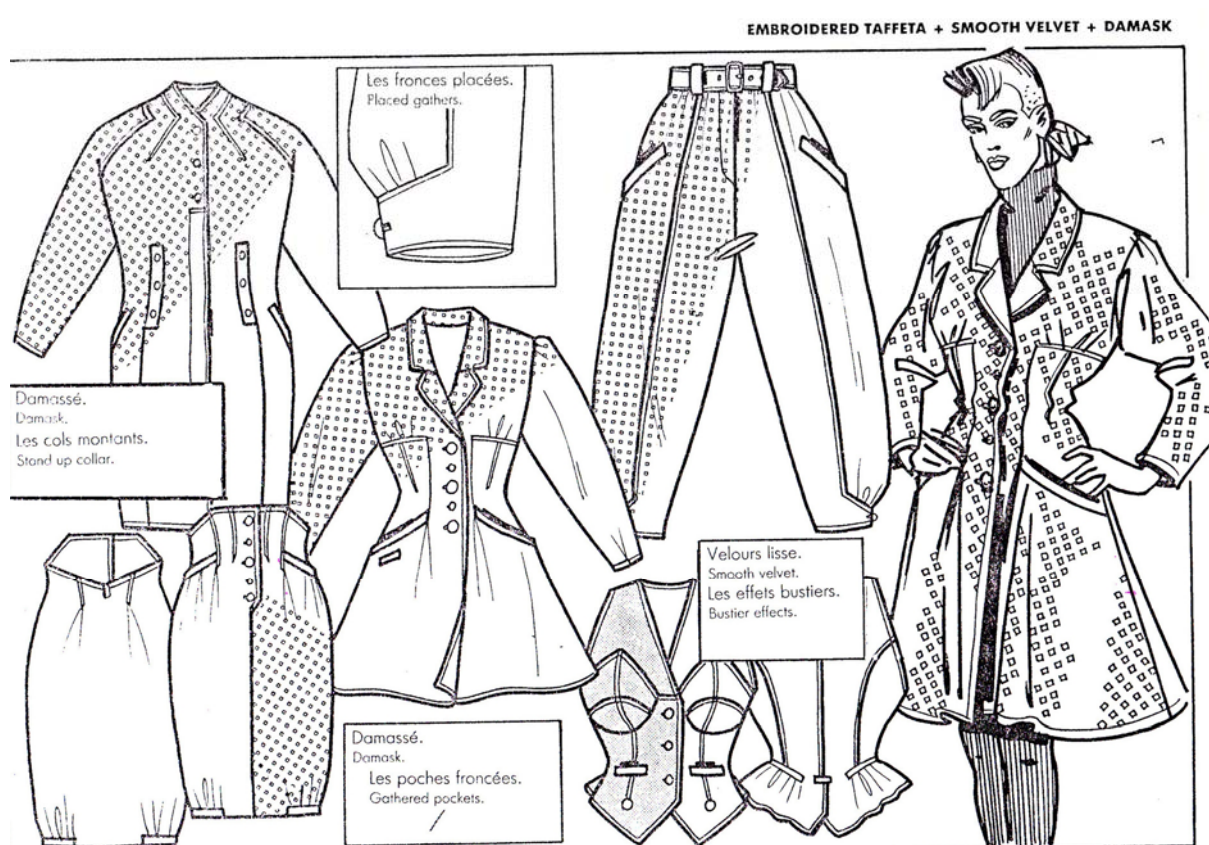
Ezzel a módszerrel „két legyet üt egyszerre”, vagyis nagyon sok modellt tud megalkotni (ugyanazon szabásvonal felhasználása kis változtatással, az arányok eltolása ugyanazon formán belül, különböző színállások ugyanazon modellre) és a modellek mégis szervesen kapcsolódnak egymáshoz, egy gondolatra épülnek. Nem elhanyagolható az sem, hogy így igen gazdaságos lesz a kivitelezés is.

9. ábra. Egy alap gondolat kifejtése

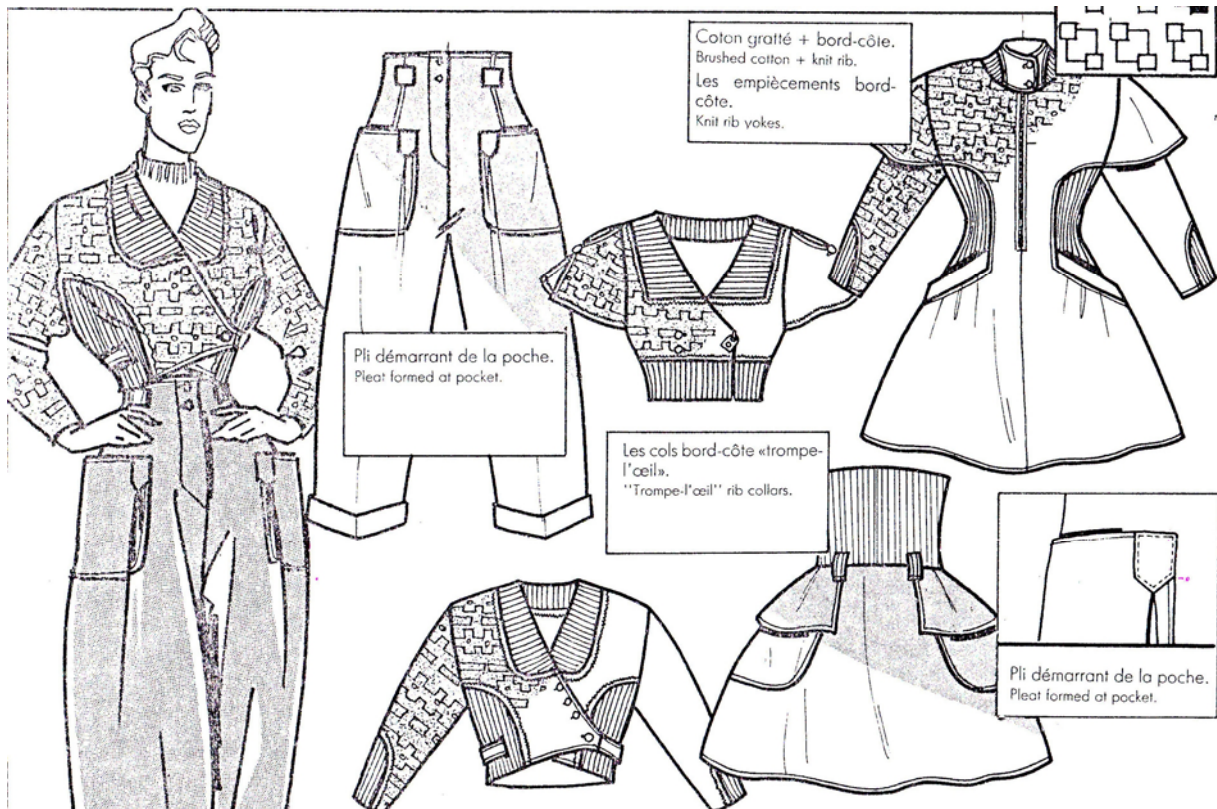
2. Tanárával közösen válasszák ki a legjobbnak, legújszerűbbnek talált ötletet, amelyik szervesen kapcsolódik a megadott témakörhöz. Készítsen a kiválasztott felvetésre kidolgozott terveket(arány eltolások, formai és színvariációk, azonos részletmegoldások, ugyanazon formában különböző anyag minőségek felhasználása stb.) Hasznosítsa eddig elsajátított rajzi, grafikai, kompozíciós, szintani ismereteit.

Többféle előadásmód közül választhat. Amennyiben gondot okoz az alakok megrajzolása, akkor figura nélkül, síkban kiterítve vagy egy alapfigura sémáját kivágva és azt a rajzokon ismételve is bemutathatja terveit. A leghatásosabb a lendületes, hangulati művészi rajz. Törekedjen eredetiségre. Irányítás nélkül, önellenőrzéssel állítsa össze a bemutatásra szánt tervdokumentációt. Igyekezzen minél többféleképpen, kreatívan kiaknázni az ötletében rejlő lehetőségeket azért, hogy a végén legyen elegendő munka, amiből válogatni lehet.

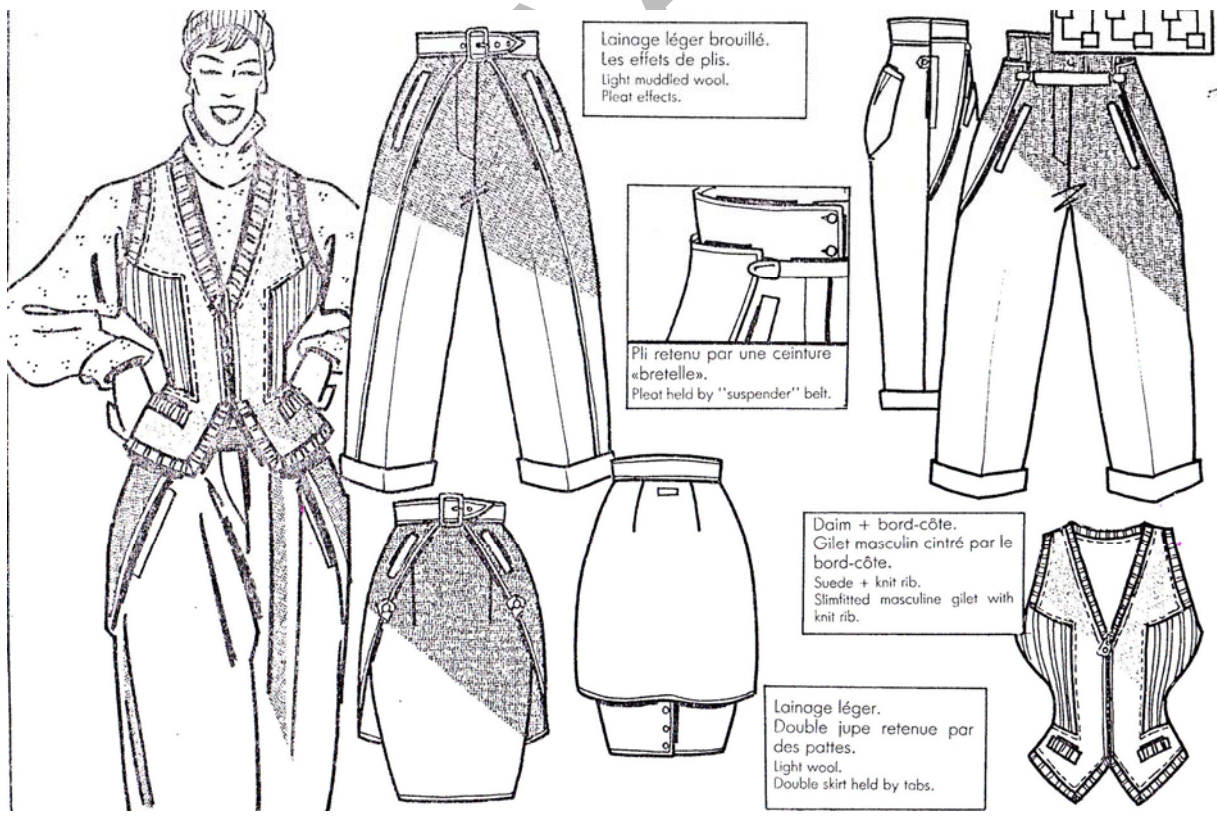

10. ábra. Ugyanazon szabásvonal és kellékmegoldás egy kollekción belül⁶

⁶ Forrás: Sportwear / autumn- winter, 1986

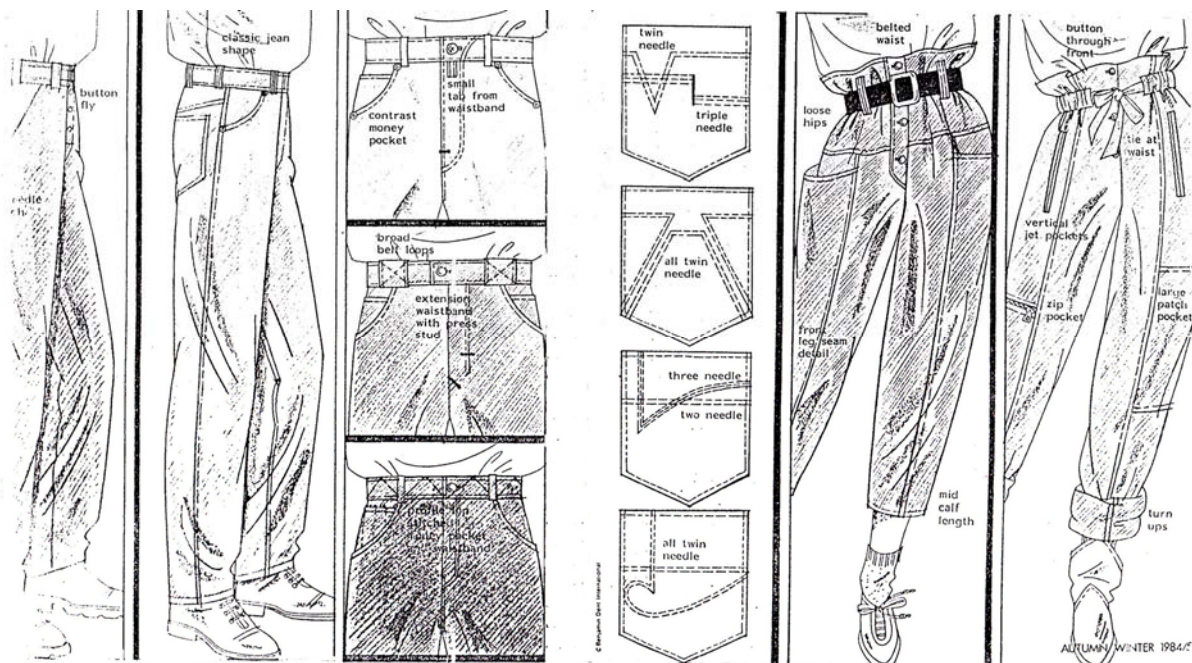

11. ábra. Egy alapötlet kibontása (rugalmas, bordás kötött elem beillesztése)⁷

⁷ Forrás: Sportwear / autum- winter, 1986

12. ábra. Egy alapötlet kibontása⁸

13. ábra. Részlet megoldások (tűzési változatok) ugyanazon formára⁹

3. A rajzi anyag elkészítése után szerkessze egységes formába a tervdokumentáció mappát a megadott szempontok szerint. Igyekezzen a borító és a belső oldalak összhangját megvalósítani. A mappa külső képe már első rápillantásra is közvetítse a tartalmat.

A képek között megtalálható az elkészítetett darabokról a bemutatón készített fotók. Ezek a képek nem tartoznak a tervdokumentációba. A tervek és a kivitelezett modell közötti szoros kapcsolat, azonosság tudatosítását szolgálja a bemutatásuk.

- A kollekciónak ihlető forrás a keleti világ sokszínűsége, az indiai alapanyagok erőteljes színvilága, változatos mintázottsága volt. A modelleket karcsú testalkatúaknak, nyári időszakra, könnyű viseletnek ajánlja a tervező. A főleg természetes szálakból készített, erőteljesen színezett alapanyagokat gyöngyökkel, szalagokkal, csipkével díszítette. A nyomott minta (elefánt) jellegzetesen indiai motívum.

⁸ Forrás: Sportwear / autumn- winter, 1986

⁹ Forrás: Sportwear / autumn- winter, 1986

14. ábra. Keleti világ ihlette kollekcó (első borító oldal, anyagvágatok, divatgrafika)

15. ábra. Keleti világ ihlette kollekcó

16. ábra. Keleti világ ihlette kollekción (divatgrafika, hátsó borító)

17. ábra. Kivitelezett modellek¹⁰

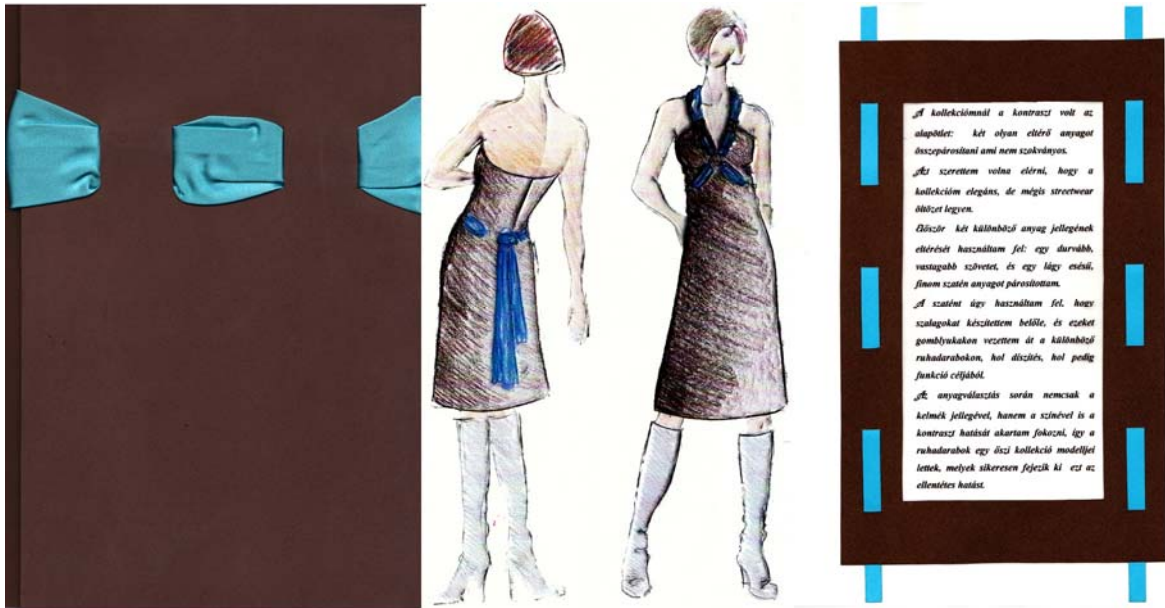
¹⁰ Forrás: Bányász Judit fotója, 2006

18. ábra. Díszítési részletek a kivitelezett modellekből¹¹

- A kollekció témája a **kontraszt** volt. A kontraszt hatás a két különböző minőségű alapanyag felhasználásával valósult meg. A durvább, vastagabb szövet és a lágy esésű, finom szatén ellentéte elegáns, de mégis street-wear jellegű, őszi öltözetet alkot. A sötét, matt és a fényes, világos, élénk színek ellentéte is az alap gondolatot fejezi ki. A szaténból készített szalagok gomblyukakon átfűzve díszítő és funkcionális szerepet is betöltenek, ami szintén ellentétre utal. Az átfűzött szalagok szépen és könnyen redőződnek, ráncolódnak míg az alapszövet sima felületként jelenik meg.

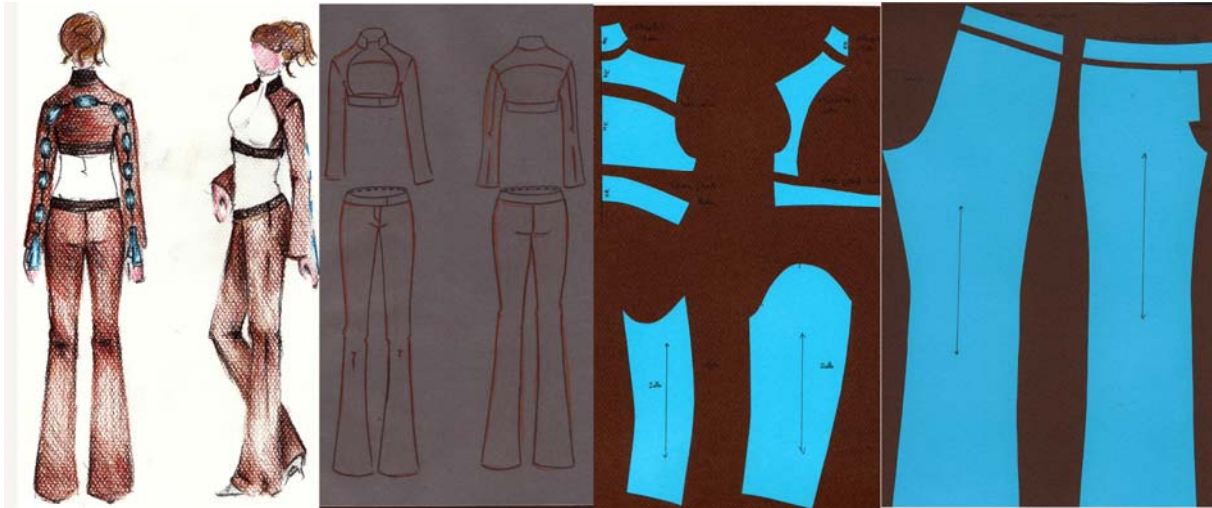
¹¹ Forrás: Bányász Judit fotója, 2006

19. ábra. Kontraszt témára épülő street-wear kollekció (első borító oldal: amely utal a modelleknél alkalmazott díszítésre és a felhasznált alapanyagokat is bemutatja, divatgrafika, téma leírás)

20. ábra. Kontraszt témára épülő street-wear kollekció (anyag minták, divatgrafika: ugyanazon modell több nézetből)

21. ábra. Kontraszt témára épülő street-wear kollekción (divatgrafika, műhelyrajz, méretarányosan kicsinyített szabásminta)

22. ábra. Kontraszt témára épülő street-wear kollekción

23. ábra. Kontraszt témára épülő street-wear kollektció

24. ábra. kontraszt témára épülő street-wear kollektció

25. ábra. Kivitelezett modellek¹²

26. ábra. kivitelezett modellek¹³

¹² Forrás: Bányász Judit fotója, 2006

27. ábra. Kivitelezett modellek¹⁴

¹³ Forrás: Bányász Judit fotója, 2006

¹⁴ Forrás: Bányász Judit fotója, 2006

ÖNELLENŐRZŐ FELADATOK

1. feladat

Készítsen szoknya kollekciót egy alapgondolat kifejtésével.

2. feladat

Készítsen női, sportos, szabadidő kollekciót. Síkban kiterített rajzi megjelenítést alkalmazzon. Ugyanazon alap formában a színek változtatásával hozzon létre minél több változatot.

3. feladat

Tervezzen női street-wear kollekciót farmer alapanyagból és hurkolt kelméből tavaszi-őszidőszakra. Síkban kiterített modellrajzokat készítsen. Több színállást mutasson be.

4. feladat

„Múlt és jövő” témára tervezzen női öltözeteket és figurán mutassa be a terveket hagyományos grafikai technikák felhasználásával. A legjobbnak ítélt három munkának készítse el síkban kiterített műhelyrajzát, méretarányosan lekicsinyített szabásmintáját és illessze be a magyarázó szöveggel ellátott tervdokumentációba. A borító lap utaljon a témájára, a kollekció hangulatára, színvilágára.

5. feladat

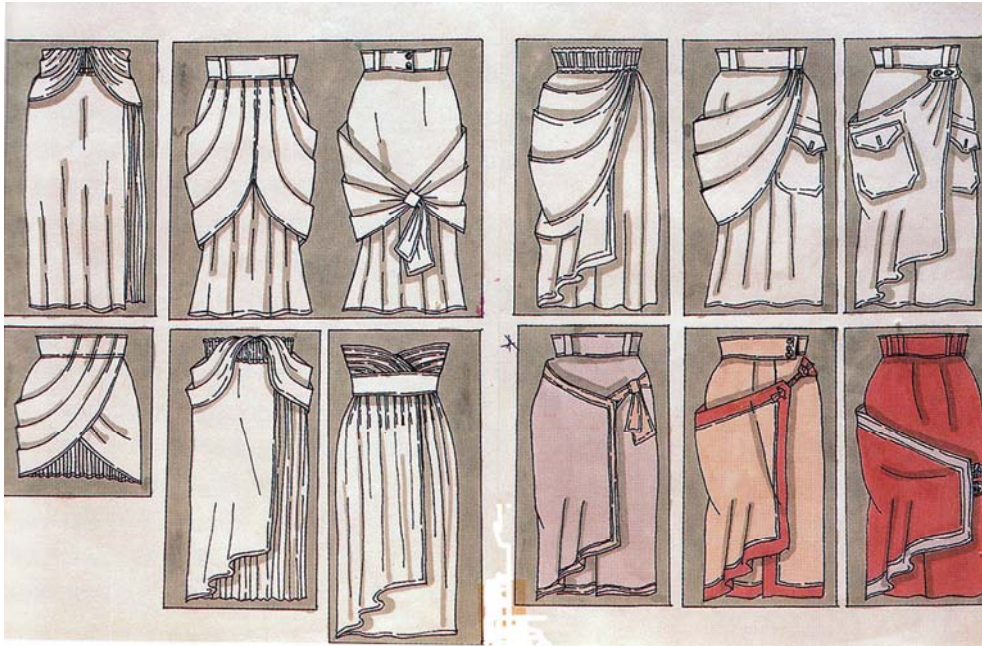
” Délszláv, autentikus zene varázslatos világa” témára tervezzen egyedi, kézműves technikák felhasználásával kollekciót nyári időszakra. A legjobbnak ítélt három munkának készítse el síkban kiterített műhelyrajzát, méretarányosan lekicsinyített szabásmintáját és illessze be a magyarázó szöveggel ellátott tervdokumentációba. A borító lap utaljon a témájára, a kollekció hangulatára, színvilágára.

6. feladat

„Punkok világa” témára tervezzen női öltözetet és készítse el egyéni stílusban, a célnak megfelelő vizuális formában a tervdokumentációját. A legjobbnak ítélt három munkának készítse el síkba kiterített műhelyrajzát, a méretarányosan lekicsinyített szabásmintáját és illessze be a magyarázó szöveggel ellátott tervdokumentációba. A borító lap utaljon a témájára, a kollekció hangulatára, színvilágára.

MEGOLDÁSOK

1. feladat

28. ábra. szoknya variációk egy alap formán, több réteg egymás felett alkalmazásával¹⁵

¹⁵ Forrás: C.Tatham & J. Seaman: Fashion design drawing course, Barron's Kiadó, 87. oldal

2. feladat

29. ábra. Női, sportos, szabadidő kollekció¹⁶

30. ábra. Női, sportos szabadidő kollekció¹⁷

¹⁶ Forrás: Sandra Burke: Fashion Artist, Burke Publishing 2006, 96. oldal

3. feladat.

31. ábra. Női street-wear kollekció¹⁸

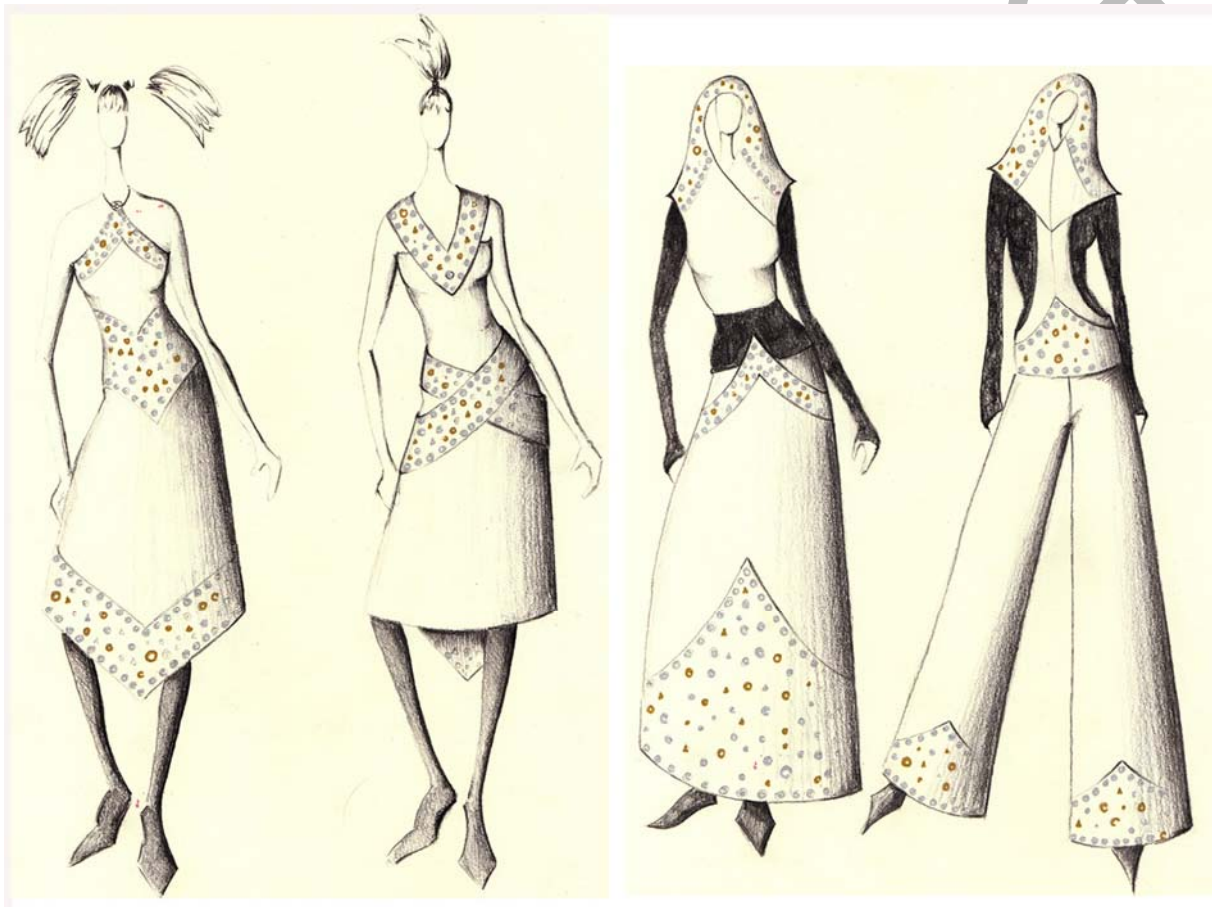
32. ábra. Női street-wear kollekció¹⁹

¹⁷ Forrás: Sandra Burke: Fashion Artist, Burke Publishing 2006, 97. oldal

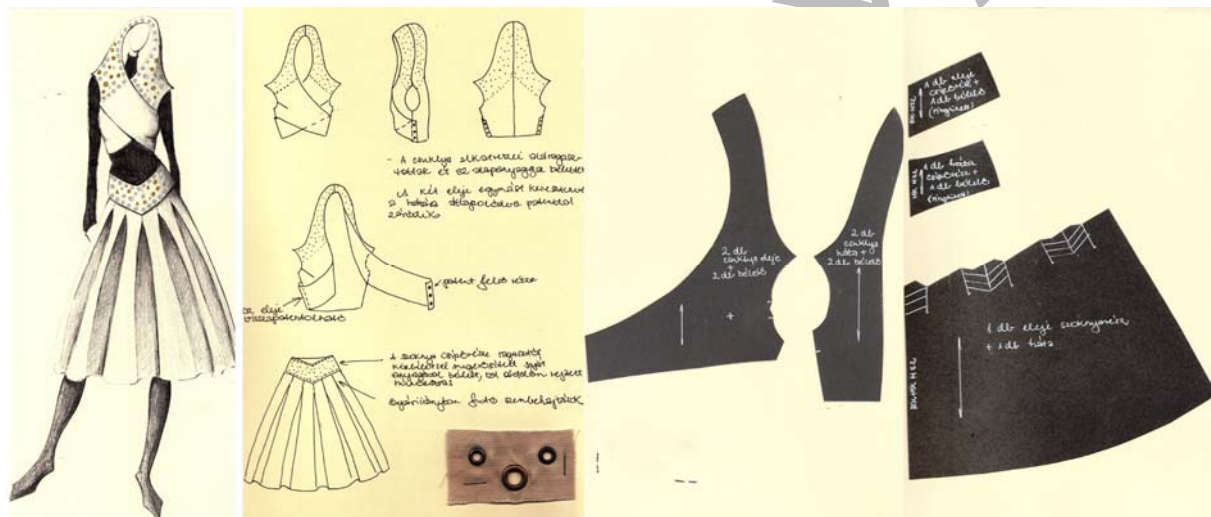
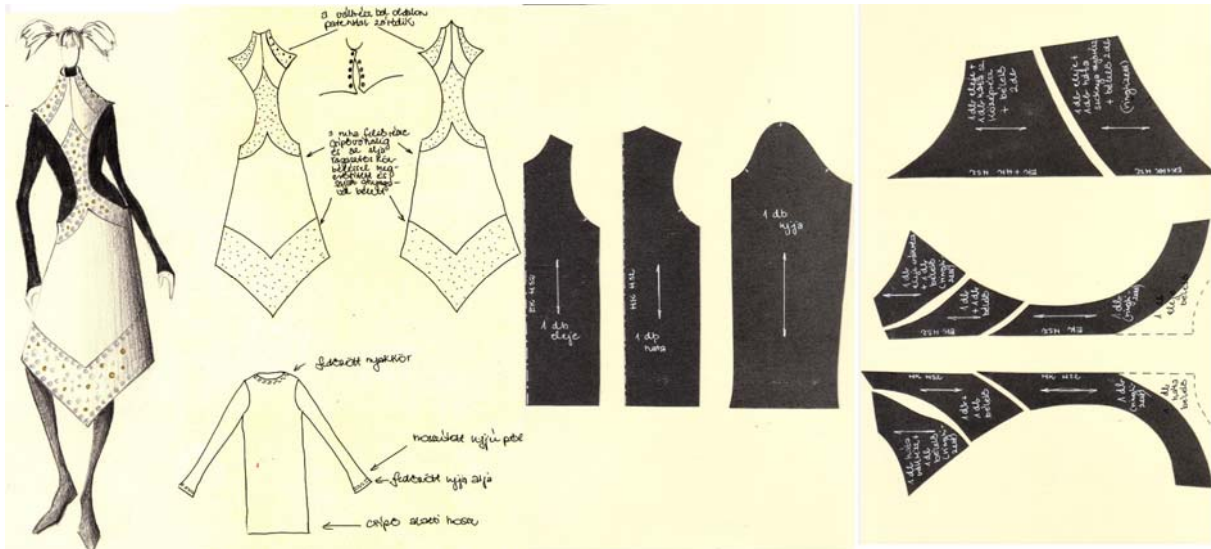
¹⁸ Forrás: Sandra Burke: Fashion Artist, Burke Publishing 2006, 94. oldal

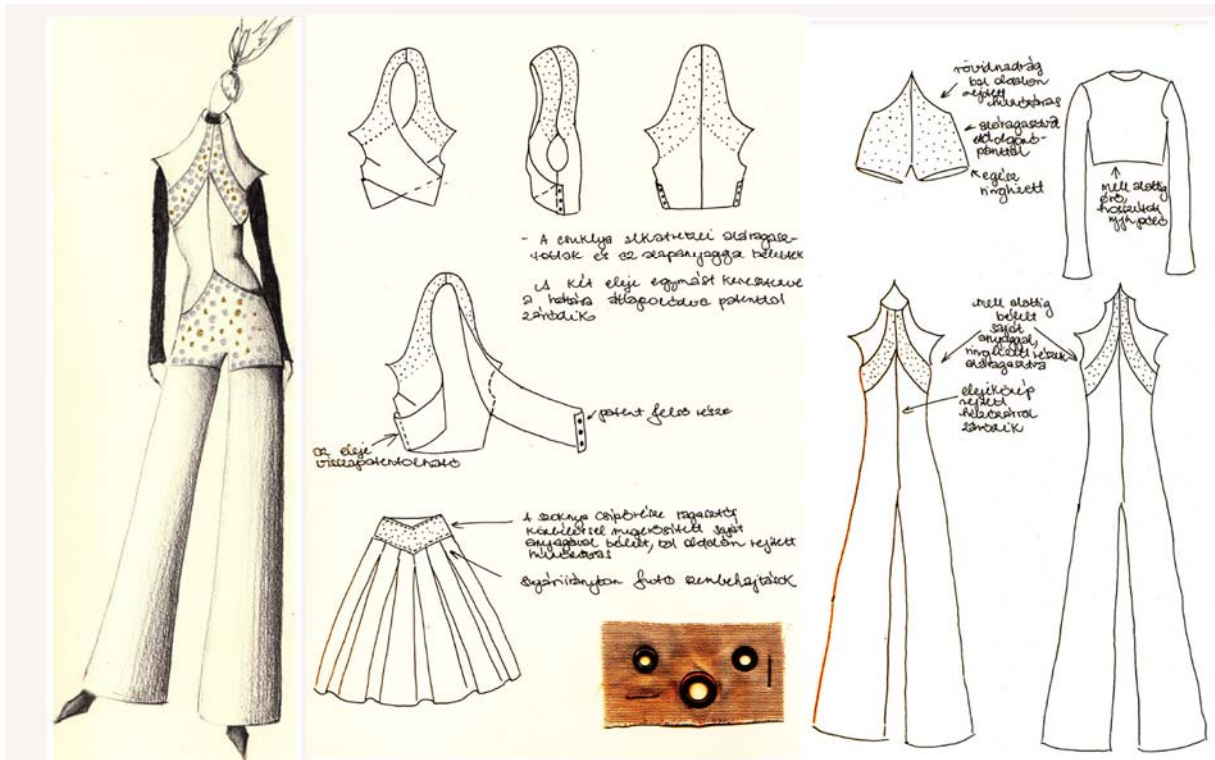
4. feladat

A ruhák formai kialakítása és az alapanyag színe a futurisztikus jelleget erősítik, míg a lendületes, felfelé ívelő szabásvonalak a középkor építészeti szerkezeteit idézik. Az egybefüggő, nagyobb felületek kontúrvonalait különböző méretű antikolt ringlik díszítik és teszik hangsúlyossá. A fém alapanyagú és színű ringlik egyrészt a vétek hangulatát idézik, másrészt pedig ékszerszerű elemekként jelennek meg az öltözeten. A modelleket különleges alkalmakra, az extravagáns öltözködési stílust kedvelő fiatal korosztály számára ajánlja a tervező.

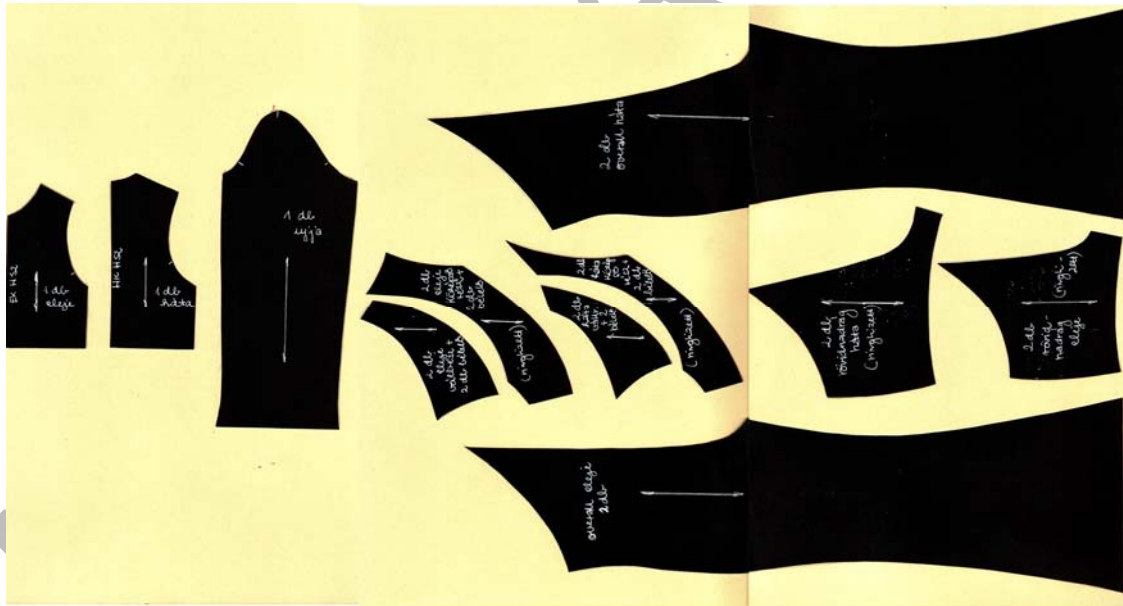

33. ábra. Divatgrafika

36. ábra. Divatgrafika, műhelyrajz, kellék minta

37. ábra. Az előző ábrán szereplő divatgrafikához tartozó méretarányosan lekicsinyített szabásminta

38. ábra. Elkészített modellek a megszervezett divatbemutaton

5. feladat

Az autentikus népzene hangzásvilága sok színt, formát sugallt a tervezőnek. A gyűrt alapanyagokat az ősi batikolási technikával festette meg nyárt idéző meleg színekre, narancssárgára, zöldek árnyalatára, barnára. A tüzes, élénk színek napsütéses hangulatot keltenek, mesebeli világot idéznek. Az öltözékeket a népviselet alapformái ihlették. A megfestett fonalakból csomózással, horgolással alakította ki az öveket, a férfi mellényt, a kiegészítőket. Színes fonalakkal betekergtetett papírmasé gyöngyök díszítő funkciót töltenek be és egyben vidám, játékos léggömböt teremtenek.

39. ábra. Borító lap, divatgrafika, hangulatlap anyagvágatokkal

40. ábra. Férfi és női modellek divatgrafikája

21. ábra. Divatgrafikák

42. ábra. Női modell divatgrafikája, műhelyrajza, méretarányosan lekicsinyített szabásmintája

43. ábra. Férfi modell divatgrafikája, műhelyrajza, méretarányosan lekicsinyített szabásmintája

44. ábra. Női modell divatgrafikája, műhelyrajza, méretarányosan lekicsinyített szabásmintája

45. ábra. Kész modellek a megszervezett bemutatón²⁰

46. ábra. Kész modellek részletei²¹

²⁰ Forrás. Bányász Judit fotója, 2008

²¹ Forrás. Bányász Judit fotója, 2008

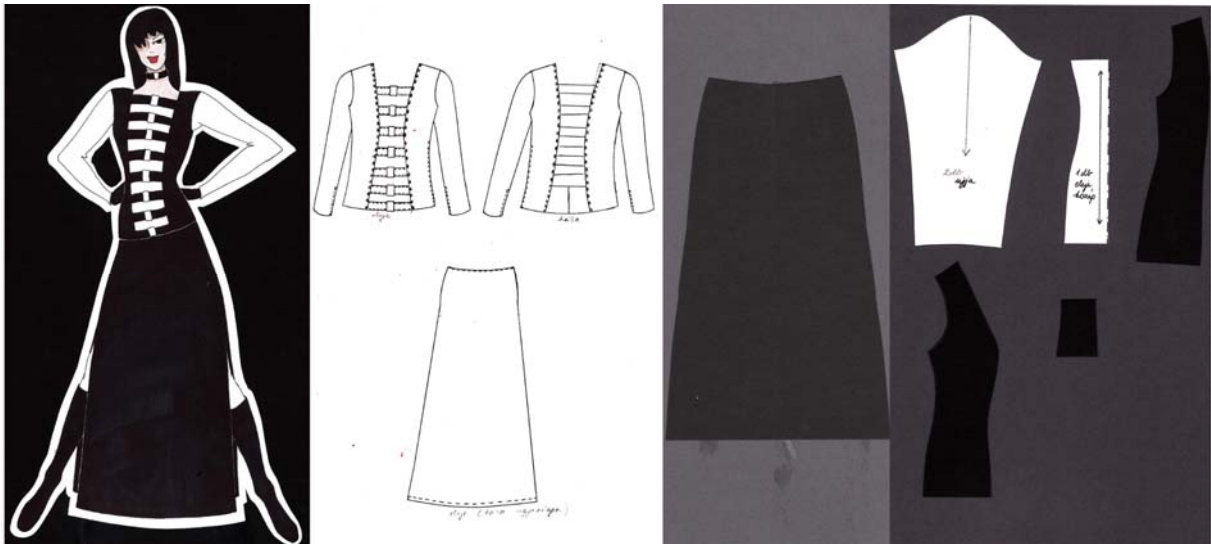
6. feladat

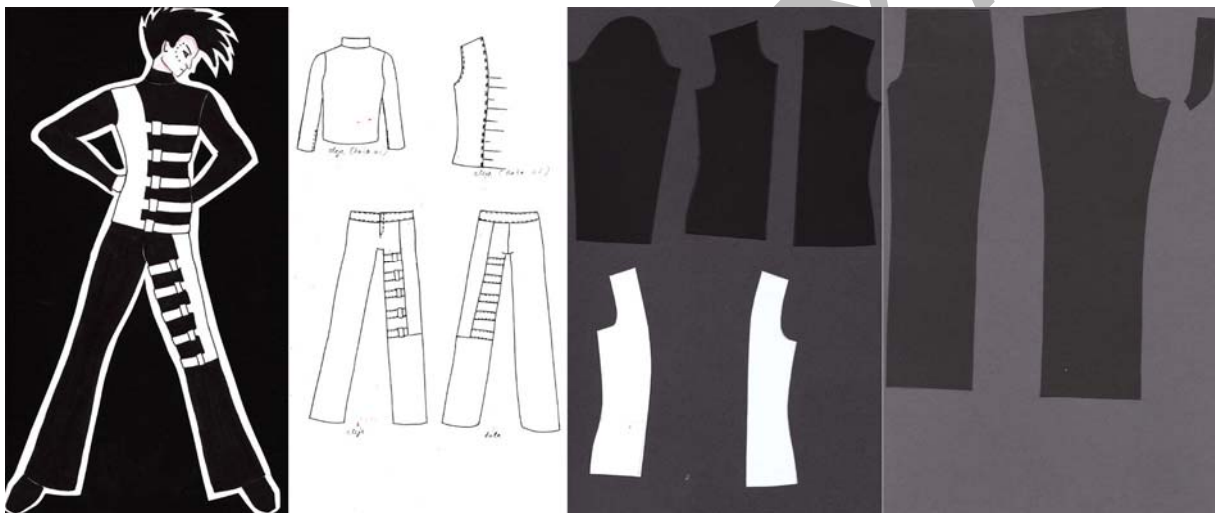
47. ábra. Borító lap, divatgrafika

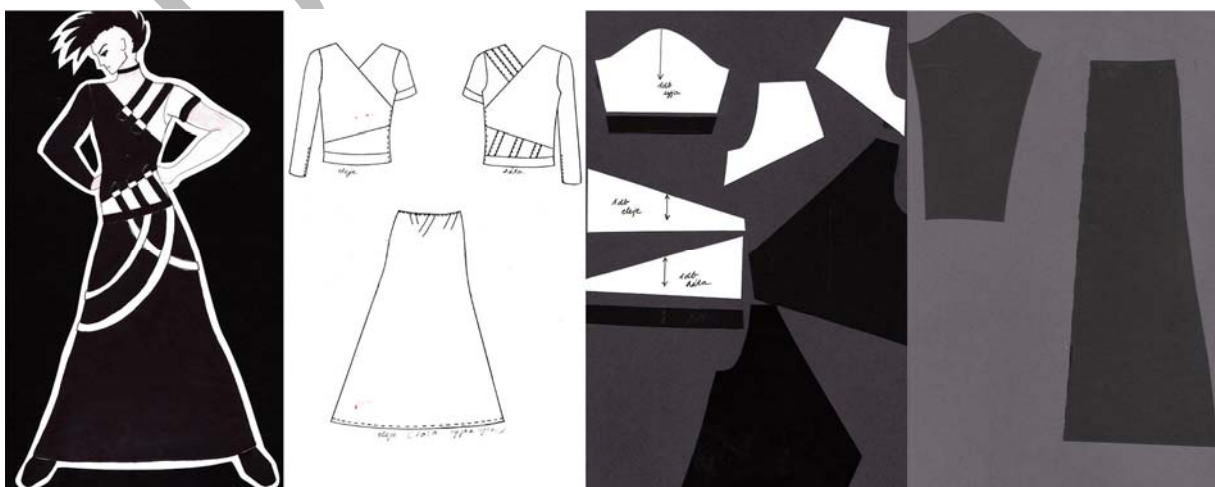
48. ábra. Testfestés és ékszer tervek, divatgrafika

49. ábra. Divatgrafika, műhelyrajz, méretarányosan kicsinyített szabásminta

50. ábra. Divatgrafika, műhelyrajz, méretarányosan kicsinyített szabásminta

51. ábra. Divatgrafika, műhelyrajz, méretarányosan kicsinyített szabásminta

52. ábra. Kivitelezett modellek a megszervezett bemutón²²

53. ábra. Kivitelezett modellek a bemutón²³

²² Forrás. Bányász Judit fotója, 2008

²³ Forrás. Bányász Judit fotója, 2008

54. ábra. Kivitelezett modellek részletei²⁴

55. ábra. A bemutató koreográfiája a punk életérzést tükrözi²⁵

²⁴ Forrás. Bányász Judit fotója, 2008

²⁵ Forrás. Bányász Judit fotója, 2008

IRODALOM

FELHASZNÁLT IRODALOM

Sandra Burke: Fashion Artist, Burke Publishing 2006

Cser Andor: Szabadkézi rajz, modellrajz, műszaki kiadó 2001

Sportwear / autumn- winter, 1986

C.Tatham & J. Seaman: Fashion design drawing course, Barron's Kiadó

Zeichen für modedesign, The Peppin Kiadó 2001

AJÁNLOTT IRODALOM

Cser Andor: Szabadkézi rajz, modellrajz, műszaki kiadó 2001

Szilvitzky Margit: A Látás élménye, Nemzeti Tankönyv Kiadó 1995

MUNKANYAG

A(z) 0991–06 modul 044–es szakmai tankönyvi tartalomeleme
felhasználható az alábbi szakképesítésekhez:

A szakképesítés OKJ azonosító száma:	A szakképesítés megnevezése
54 211 07 0000 00 00	Divat- és stílustervező

A szakmai tankönyvi tartalomelem feldolgozásához ajánlott óraszám:
20 óra

A kiadvány az Új Magyarország Fejlesztési Terv
TÁMOP 2.2.1 08/1–2008–0002 „A képzés minőségének és tartalmának
fejlesztése” keretében készült.
A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap
társfinanszírozásával valósul meg.

Kiadja a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet
1085 Budapest, Baross u. 52.
Telefon: (1) 210–1065, Fax: (1) 210–1063

Felelős kiadó:
Nagy László főigazgató